

Centrálne knižnica Národnej banky Slovenska

v digitálnom svete už 30 rokov

Jana Jelínková

AKM, Praha, 30.12.2023

Vznik a organizačné začlenenie Služby knižnice Katalóg knižnice E-zdroje (úvaha)

Výber z publikačnej činnosti
oddelenia dokumentačného strediska

Vznik:

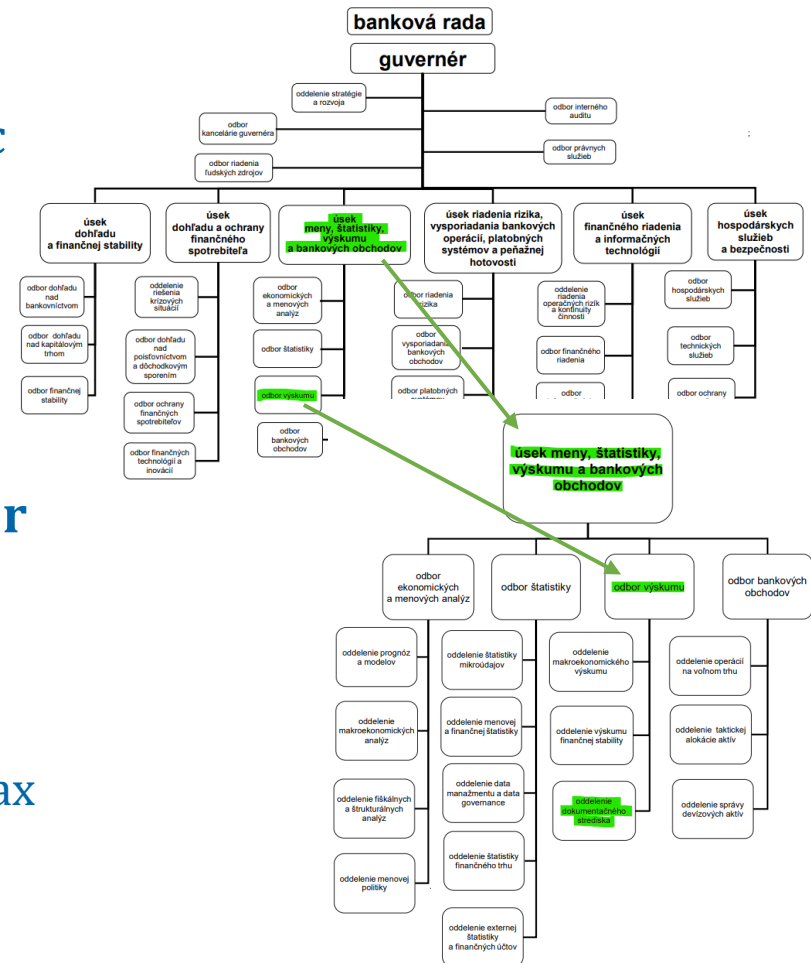
1.2.1994 zlúčením čiastkových knižníc jednotlivých útvarov NBS

Organizačné začlenenie:

od 1.2.1994 knižnicu spravovalo oddelenie dokumentačného strediska, ktoré bolo postupne súčasťou rôznych odborov, **v súčasnosti patrí pod odbor výskumu**

Je registrovaná na MK SR.

Bola miestom praxe pre študentov knihovníctva SŠ, VŠ (a stále umožňuje prax študentom SŠ a VŠ a prácu na dohodu)

<https://nbs.sk/o-narodnej-banke/organizacna-struktura/>

- **Knižničné služby**
  - Online katalóg (vlastný KIS – AlfaBOOK; v súčasnosti ARL)
  - Výpožičné služby (vrátane medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby)
  - Cirkulačné služby
  - Monitoring, katalogizácia a zabezpečenie požadovaných publikácií zamestnancom NBS
- **Informačné služby**
  - Individuálne rešerše
  - Prístupy do elektronických zdrojov
  - Adresné služby (SDI, v súčasnosti súčasť online katalógu)
- **Konzultácie**
  - Osobne
  - Telefonicky
  - Online
- **Školenia**
  - Osobne
  - Online

Zaujímavosť: informácia – *Vlastná odborná knižnica* – je súčasťou benefitov NBS v pracovných ponukách 😊

Od vzniku knižnice bol katalóg v elektronickej forme
– knižnica nebudovala lístkový katalóg

Zmena knižnično-informačného systému – r. 2015

- **AlfaBook – ukončená podpora v roku 2015**
- **ARL (Advanced Rapid Library) – od roku 2015**

Vybrané benefity nového online katalógu pre používateľov:

- Zjednodušenie vyhľadávania (využívanie jednoduchého vyhľadávania)
- Čitatelia si môžu kontrolovať jednoduchšie svoje konto
- Elektronické potvrdzovanie výpožičiek (od r. 2022)
- Čitatelia si môžu nastaviť jazykovú verziu (slovenčina/angličtina) a vyhľadávanie (jednoduché/rozšírené)
- Vytváranie vlastných „osobných“ databáz rešerší vo „Vybraných dokumentoch“
- Nastavenie SDI

Vybrané zmeny v KIS od roku 2022

Elektronické potvrdzovanie výpožičiek = od r. 2022 „bezpapierovo“

- Elektronický podpis (tj. dátum potvrdenia výpožičky v konte čitateľa) nahrádza podpis čitateľa na výpožičnom lístku.
- Pozitíva – úspora papiera a toneru.
- Negatíva – často zabudnuté potvrdenie výpožičiek v konte čitateľa.
- Zmena je vnímaná neutrálne, bola iniciovaná návrhom v anonymnom prieskume, vyžiadala si pravidelné (2x ročne) zasielanie mailu s výpisom aktuálneho stavu konta čitateľov.

Databáza obrázkov (od r. 2023)

- Zjednodušenie dostupnosti obrázkov, fotografií a iných grafických prvkov zamestnancom NBS pre využitie v publikáciách NBS.

Niektoré naše vylepšenia ARL 😊

- Hromadná aktivácia predplatných
- Návrat periodík podľa zoznamu
- Príjem periodika – doplnenie poznámky
- Hromadné úpravy v klientovi ARL
- Farebné zvýraznenie opakujúcich sa polí
- Editovanie aktivity čitateľa
- Automatické odosielanie konta čitateľa pri zmene
- Kontrola návratu výpožičky za iného čitateľa (zákaz)

Máte radi e-knihy?

...bežná odpoveď (používateľov, ale aj knihovníkov – ak nejde o skladové priestory):..

...hmm...

...ale „print“ by bol lepší...

Oblíbené e-zdroje ⇒ všetko, čo je možné ľahko čítať
(napríklad cez prístup do databázy)

- e-seriály
- e-články
- e-knihy

Prečo sú oblíbené / preferované?

- Ľahko sa čítajú (na PC, mobile, tablete, čítačke).
- Sú rýchlejšie prístupné, než napríklad čakať na printovú verziu v cirkulácii.
- Sú dostupné 12 mesiacov alebo dlhšie (podľa licencie – časovo obmedzené predplatné, trvalý nákup).

Centrálna knižnica NBS odporúča svojim čitateľom aj registráciu v CVTI SR a ÚK SAV – možnosť prístupu k veľkému množstvu e-zdrojov (registrujú sa a zároveň sú aj naďalej našim aktívnymi používateľmi).

- *Výhody – veľa databáz z jedného miesta a nízke alebo žiadne náklady na registráciu, nižší rozpočet NBS na databázy/periodiká, dostupnosť školení.*
- *Nevýhody – nemáme vplyv na výber databázy a ich zakúpenie, nemôžeme byť členom konzorcia, nevieme sledovať štatistiky a pod.*

Zaujímavé e-zdroje, ale preferencia používateľa je závislá od spôsobu prístupu k e-zdroju (alebo) e-knihy

- **Jednotlivo zakúpené knihy bez „permanentného linkovania“ a špeciálnej platformy na čítanie (pdf, epub)**
  - Problémy s výpožičkami a čítaním (licencia len pre jedného používateľa);
  - rôzne pravidlá používania;
  - normy – len jeden používateľ / jedna norma;
  - PDF e-knihy bez DRM
    - len jeden používateľ / jedno zariadenie alebo max. 3 zariadenia (vrátane prehliadačov!)
    - alebo len jeden používateľ a maximálne 6 zariadení (vrátane prehliadačov!).
  - Tieto knihy nie je možné vypožičiavať. Atd'.
- **Jednotlivo zakúpené knihy s „permanentným linkovaním“ a špeciálnou platformou na čítanie (pdf, epub)**
  - Oblúbené / preferované, ale občasné zmeny v platformách používateľov nasmerujú radšej na print;
  - ľahko sa používajú;
  - školenia a pomoc od prevádzkovateľov je bezplatne. Atd'.
- **Predplatné do knižných databáz (odporúčame registrácie do CVTI SR alebo UK SAV)**
- **Bezplatné e-knihy (otvorený prístup, bezplatný prístup)**

Máte radi e-zdroje?

...takto na tom sú naši používatelia... ...a ako vaši?..

.....hmm
...databázy? **Áno, pravdaže...**
...e-časopisy? **Áno, super...**
...e-články? **Áno, prečo nie...**
...e-knihy? **Print by bol lepší...**

MIHÁLIKOVÁ, EVA. 1995. EBIC'95 : European Business Information Conference. In *Biatec*, roč. 3, č. 8, s. 23. Dostupné aj na internete: https://www.nbs.sk/_img/documents/_publik_nbs_fsr/biatec/rok1995/biatec_8_1995.pdf

MUŠUTOVÁ, Zita. 1996. Informačné zdroje. In *Biatec*, roč. 4, č. 7, s. 9-11. Dostupné aj na internete: https://www.nbs.sk/_img/documents/_publik_nbs_fsr/biatec/rok1996/biatec_7_1996.pdf

MUŠUTOVÁ, Zita – MIHÁLIKOVÁ, Eva. 2003. *Knižnično-informačné zabezpečenie centrálného bankovníctva v SR a vo svete*. Prednáška na medzinárodnom seminári INFOS 2003.

MUŠUTOVÁ, Zita – MIHÁLIKOVÁ, Eva. 2006. Využívanie informácií v centrálnej banke. In: *Využívanie informácií v informačnej spoločnosti : zborník z medzinárodnej konferencie Bratislava, Slovenská republika, 10.-11. októbra 2006*. Bratislava : Centrum vedecko-technických informácií SR, 2006. S. 143-148.

MIHÁLIKOVÁ, Eva. 2007. Databáza informačných služieb z ekonómie a príbuzných disciplín (RePec). In *Biatec*, roč. 15, č. 4, s. 32. Dostupné aj na internete: https://www.nbs.sk/_img/documents/_publik_nbs_fsr/biatec/rok2007/biatec_4_2007.pdf

MUŠUTOVÁ, Zita. 2007. Knižnice, archívy a múzeá v centrálnom bankovníctve. <https://skip.nkp.cz/KeStazeni/Archivy07/Musutova.ppt>

MUŠUTOVÁ, Zita. 2008. Zavedenie eura v knižniciach. In *Knižnica*, roč. 9, č. 9, s. 3-5. Dostupné aj na internet: https://www.snk.sk/images/snk/casopis_kniznica/2008/september/03.pdf

MUŠUTOVÁ, Zita. 2016. Dokumentačné stredisko Národnej banky Slovenska [Časť 1]. In *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, roč. 24, č. 2, s. 12-16. Dostupné aj na internete: http://sakba.sk/wp-content/uploads/publikacie/bulletin/SAK_2016_2.pdf

MUŠUTOVÁ, Zita. 2016. Dokumentačné stredisko Národnej banky Slovenska [Časť 2]. In *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, roč. 24, č. 3, s. 23-26. Dostupné aj na internete: http://sakba.sk/wp-content/uploads/publikacie/bulletin/SAK_2016_3.pdf

JELÍNKOVÁ, Jana. 2023. Týždeň slovenských knižníc v Centrálnej knižnici NBS. In *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, roč. 31, č. 2, s. 41-44. Dostupné aj na internete: <http://sakba.sk/wp-content/uploads/dokumenty/Bulletin/webbull022023.pdf>

Kontakty:

✉ centralna.kniznica@nbs.sk

✉ dana.chalupekova@nbs.sk (seriály)

✉ jana.jelinkova@nbs.sk (databázy)

✉ katarina.pekarova@nbs.sk (knihy)

<https://nbs.sk/vyskum/kniznica-narodnej-banky-slovenska>